

הצעה לסיור נופאדם במתכונת מודולארית

הרעיון המרכזי של מתכונת הסיור:

סדנת מכלול נופאדם בארץ ישראל באה לידי ביטוי בכל מקום בו אנו נמצאים ואליו אנחנו מתבוננים. קובץ זה מציג בפניכם מגוון רעיונות לפעילויות אותן באפשרותכם לשבץ בהתאם למסלול אותו תרכיבו ובמקביל הוא יעניק לכם רעיונות לפעילויות אותם תוכלו להעתיק לנושאים שמתקיימים בסיור שלכם.

הערות:

1. התחנות כאן הן המלצות, ניתן להשתמש בהן כפי שהן, לשנותן כך שיתאימו לכם או להמציא משהו חדש.
2. חשוב לערוך בכל תחנה הקשרים בין הרבדים השונים והשפעתם זה על זה.

הרעיון המרכזי של היש"מ:

לפתח מודעות של היחיד לאחריותו על השלי"ח בארץ ישראל, תוך התבוננות בנוף באמצעות הכלים של תפיסת מכלול הנופאדם. הפעולה החווייתית תוביל להבנת מקומו של התלמיד כמשפיע ומושפע ותעורר בו אהבה לסובב הטבעי והאנושי.

ידע:

הסיור מאפשר התבוננות מעמיקה בנוף ומלמד דרכים לעשות זאת תוך הבנה למקומו של האדם כמשפיע על הסביבה וכמושפע ממנה.

מיומנויות:

1. לתרגל יכולת התבוננות מעמיקה בנוף
2. לתרגם מראות הנראים לציור ולטקסט
3. לשאול שאלות
4. להיות מודע לגורמים המשפיעים על הסביבה ומושפעים ממנה
5. להעריך את הסביבה בה אנו חיים
6. להכיר ולהקשיב לדברי האחר
7. לדעת לנהוג בהתאם לנורמות תרבותיות בסביבות שונות

8. לעזור ולהיעזר באחרים
9. לטייל בשעות לא שגרתיות
10. להבין מהי אחריות אישית לגבי העיר הארץ והמדינה

ערכים:

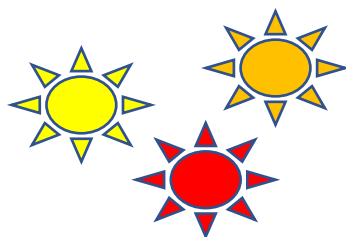
1. עידוד הסקרנות והעניין
  2. מחויבות לסביבה – המקום בו אני חי, הארץ והמדינה
  3. סובלנות כלפי האחר והשונה ממני.
  4. סולידריות ועזרה לזולת
  5. מעורבות חברתית ואזרחית
- *של"ח" – הסובב הטבעי והאנושי בו אנו חיים ואשר כולל את השדה- הטבע, הלאום – המדינה ורצף הדורות הלאומי, והחברה בישראל.

רגע לפני שיוצאים מספר המלצות כלליות:

1. תכננו מראש את המסלול בו תצעדו וקבעו היכן תתקיים כל תחנה יש לקחת בחשבון גם תחנות מנוחה או בישול אם ניתן.
2. סדר התחנות איננו קבוע יש לסדר אותן בהתאם למסלול שתקבעו.
3. הסיור הוא סיור לכל דבר יש להקפיד על הנהלים.

רגע לפני שיוצאים מספר המלצות בקורונה:

1. תחנות יש לקיים במקומות פתוחים במרחב.
2. נכון לרגע כתיבת המסמך קבוצה לא תעלה על 20 איש, מומלץ להוציא בכל פעם כיתה המחולקת לשתי קבוצות – כל מורה לשלי"ח מדריך קבוצה ומתלווה לה איש צוות מבית הספר.
3. יש להפעיל את הסיור בהתאם להוראות משרד הבריאות.

נושא הפעילות	מיקום	אפיון התחנה+זמן
<p>מה מצפה לנו היום? קישור היש"מ לסדנה והצגת המסלול. הוראות ביטחון ובטיחות המדריך בוחר נציג מכל חוליה ועל הנציג להרצות במשך 30 דק' על כלל הבטיחות שקיבל. מי שמצליח במשימתו מזכה את הקב' שלו בניקובים.</p> <p>הערות: חלוקה לחוליות בשיעור ההכנה עדיפות ל-3 אם לא ניתן אפשרי לפרק את הרבדים למרכיבים... פיזי, סלעים, אבנים.... ביוטי צומח ביוטי חי אדם בעבר אדם בהווה שיטת ניקוד ברצועות לניקוב בצבעים שונים + מכשיר ניקוב, החולייה שצוברת הכי הרבה נקובים היא הזוכה. יש להדפיס את נספח ככה מנקדים מומלץ להדפיס בצבעים שונים</p>	<p>בית הספר רגע לפני שיוצאים</p>	<p>פתיחה והסבר ביטחון ובטיחות 10 דק'</p>
<p>מושיבים את הקבוצה בצל מדריך אחד מסביר האחרים מסמנים את שלושת המעגלים. המדריך שואל: מי זוכר מהם שלושת הרבדים? ממתין לתשובות וחוזר ומסכם: רובד פיזי: כל מה שנוצר על ידי הטבע לא חי ולא תלוי באדם לקיומו. רובד ביוטי: החי והצומח שמתקיים בזכות עצמו ולא תלוי באדם לקיומו. רובד אנושי: כל מה שנוצר על ידי האדם ו/או תלוי בו לקיומו. משחק - תירגול "פיזי ביוטי אנושי", מסמנים על המדרכה 3 עיגולים גדולים וכותבים בתוכך כך אחד מהם רובד אחר. שלב א'-תרגול, המורה נוקב בשם רובד מסוים בכל פעם וכולם צריכים להגיע לעיגול הנכון. שלב ב'-המורה אומר מילים (כל אחת שייכת לרובד אחר) בהתאם לנספח "לאן אני שייך?" והתלמידים צריכים לבחור במעגל הנכון למשל – נמלה המעגל של הרובד הפיזי. מי שטעה יוצא מהמשחק. בסוף המשחק רואים למי נשארו הכי הרבה נציגים וחוליותם היא שזוכה. הערה: יש לדאוג ל... 3 מעגלים מסומנים בגיר בתוכם הכיתוב, פיזי, ביוטי אנושי וניתן להדפי את הנספח לאן אני שייך (בתופת הקורונה ניתן לצייר לכל חולייה מעגלים נפרדים או לחילופין שבכל פעם חולייה אחרת תתנסה וימדדו זמנים).</p>	<p>פארק</p>	<p>הסבר/חזרה על 3 הרבדים 15 דק'</p>
<p>משחק דרך "מצאו כמה שיותר" על כל חוליה למצוא את העצמים המופיעים ברשימה ולצלם אותם (אסור לצלם את אותו העצם פעמיים ויש לצלם את המרכיבים בטלפון אחד של ראש הקבוצה) קבוצה שצילמה הכי הרבה מרכיבים מקבלת הכי הרבה ניקובים.</p> <p>הערה: יש להדפיס את נספח, מצאו כמה שיותר</p>	<p>בדרך</p>	<p>משחק דרך בהתאם למרחק</p>
<p>הרשימה מורכבת מעצמים השייכים ל-3 הרבדים, יש לערוך קישור בין המרכיבים וכיצד כל אחד עשוי להשפיע על האחר או על מרכיבים אחרים בשטח הנתון. בסוף - חלוקת נקודות</p> <p>הערה: לא לשכוח לתת נקודות</p>	<p>התחנה הבאה</p>	<p>סיכום משחק בתחנה הבאה לפני שמתחילים 10 דק'</p>

נושא הפעילות	מיקום	אפיון התחנה+זמן
<p>שלב א' אפשרות 1: כל חוליה תקבל ניילון שקוף ותצייר עליה את חלק הנוף שניתן לה (כל חולייה תקבל כיוון אחר) אפשרות 2: כל אחד מקבל דף עם ציור של חלון + תריסים ומציירים בו את הנוף "הנוף שלי".</p> <p>שלב ב' התלמידים ירשמו את פירטי הנוף בתריסים או על גבי דף. שלב ג' במליאה כל נציג מחולייה מציג את הפרטים שלו והמורה רושם אותם על לוח מחיק (תוך כדי כתיבה מחלק המורה את הפריטים לשלושת הרבדים) – ומסכם את חלוקת הנוף ל 3 הרבדים. חולייה שרשמה הכי הרבה פרטי נוף זוכה במרבית הנקובים. הערות: יש להצטייד ב ניילון וטושים/ דף עבודה או בנספח חלון לנוף או במשהו אחר שבחרתם</p>	<p>מקום הצופה למרחב גדול</p>	<p>תצפית – חלון לנוף</p> <p>25 דק' wpt</p>
<p>משחק דרך: - כל חוליה מתבקשת שלב א': להתבונן בנוף ולמצוא שני פריטים ששייכים לשם הקב' (רובד פיזי – עננים, קרקע מסוימת) שלב ב': לכתוב כיצד פריטים אלה משפיעים או מושפעים מ/על רבדים אחרים. הערה: יש להצטייד בקני כתיבה קטנים ופתקים (ניתן להכין ממכסה תבנית ביצים עם אטב שמחזיק את הדפים)</p>	<p>במהלך הדרך</p>	<p>משחק דרך</p> <p>בהתאם להליכה למשך</p>
<p>בודקים מה רשמו הקבוצות ומנתחים מה מגפיע על מה. מסבירים קצר על היווצרות חלוקי חוף/נחל ע"י המורה או ע"י חוליה שקיבלה משימה בשיעור ההכנה) סיכום ובדיקה שהתלמידים הבינו כיצד נוצרים החלוקים. דגש על השפעות בתוך הרובד הפיזי מים על אבן. ואז....</p> <p>א': כל אחד רושם את שמו על פתק מקפל ושם בכובע המדריך. ואז... כל אחד בוחר פתק עם שם. ב': כל אחד בוחר חלוק ומקשט אותו, ניתן לצייר עליו או לכתוב, לא נותנים עדיין את החלוק למי שהוגרל לך אלא ממתנינים עם זה למעגל הסיכום. (מומלץ להכין 2 נוספים ליתר ביטחון וגם למחנכת). הערות: יש להצטייד בפתקים וטושים</p>	<p>מצבור חלוקי חוף/נחל</p>	<p>התחנה העוקבת למשחק הדרך</p> <p>30 דק' wpt</p>
<p>פעילות שאלות על דברים בולטים בזמן ההליכה או שיחה חופשית בין חברי הכתה</p>	<p>פעילות דרך או בלי אחת כזו....</p>	<p>פעילות דרך</p> <p>בהתאם למשך זמן ההליכה</p>

נושא הפעילות	מיקום	אפיון התחנה+זמן
<p>אקליפטוס. רקע קצר ומשחק אמת ושקר. בסוף הפעילות הדגשה של איך העץ הגיע לכאן, על ידי האדם, מה יצרו העצים וכיצד הם משפיעים הן על הרובד הבינטי והן על האנושי, בתחילת דרכם היו שייכים לרובד האנושי, היום הם בתחום הרובד הבינטי.</p> <p>הערה: יש להצטייד בנספח עץ האקליפטוס אמת או שקר</p>	ליד אקליפטוסים	<p>פעילות</p> <p>45 דק'</p>
<p>קנה / סוף אגדה אודות המלך מידס, תמונה קנה תמונות סוף</p> <p>פנטומימה שימושים + פתגמים (בתורות נציג מכל קב' מציג שימוש/פתגם) המורה מסכם בכל פעם.</p> <p>הערה: יש להצטייד בנספח משחקים בפנטומימה</p>	קנה / סוף	<p>פעילות</p> <p>20 דק'</p>
<p>תמר / זית / כל עץ או עצם אחר שאתם פוגשים במסלול חידון טריוויה על 7 המינים תבחרו מה מתאים לכם</p>	תמר/ זית.... כל דבר שתבחרו המופיע במסלול	<p>מעגל שלי"ח</p> <p>30 דק'</p>
<p>אמור את המילה ותן את הפתקה" במשחק כלאחד מקבל פתקה. כל אחד צריך לגרום למישהו לאמר את המילה שכתובה לו על הפתקה. אם הוא הצליח הוא מקבל את הפתקה של חברו. מי שנשאר ללא פתק מקבל פתק נוסף מהמורה. חולייה שבסוף יש לה הכי הרבה פתקים היא המנצחת במשימה ומקבלת הכי הרבה מדבקות.</p>	בדרך	<p>משחק דרך</p> <p>בהתאם למשך זמן ההליכה</p>
<p>מעגל שלי"ח בהתאם לנספח מעגל שלי"ח</p>	מרחב פתוח	<p>מעגל שלי"ח</p> <p>30 דק'</p>
<p>שלב אי - שיחזור ע"י התלמידים של מה שעשינו היום שלב ב' – כל אחד אומר משהו אחד חדש שהוא למד היום או משהו ממנו הוא נהנה היום. שלב ג' – כל אחד מעניק את חלוק החוף למי שהוא קיבל בהגרלה.</p>	מקום פתוח ומוצל	<p>מעגל סיכום</p> <p>20 דק'</p>

ניתן למצוא עוד רעיונות לפעילויות **בטבלת קישורים ברוח סדנת מהכלול הנופאדם בארץ ישראל** (במידה והקישור הישיר לא עובד תמצאו אותה באתר המנהלת ב"שעה השבועית")

ככה מנקדים

1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9
10	10	10	10	10

לאן אני שייך

אונייה	קוץ	בזלת	חיטה	גשם	בית	נמלה
גשר	צרצר	פרה	עשב	אבן	רוח	בסלי
צם ים	סוס	טלויזיה	הר	חולצה	ענן	אבן גיר
גלגל	חול	עט	עץ זית	כלב	סוכרייה על מקל	כביש
פנקס	צדף	פיתה	שולחן	עכביש	מכונית	נחל

מצאו כמה שיותר

מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

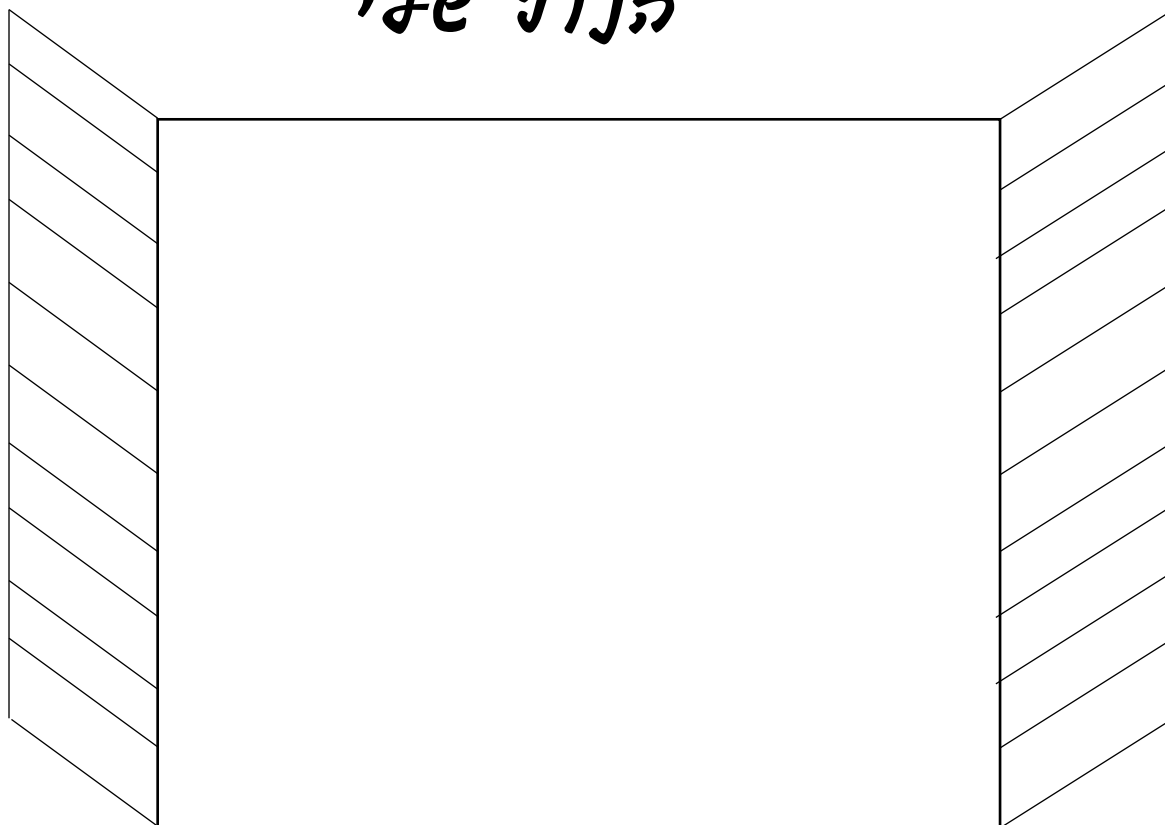
מצאו כמה שיותר

- ✓ אוטובוס ירוק
- ✓ פרח אדום
- ✓ חייל/ת
- ✓ פח מחזור בקבוקים
- ✓ ספסל
- ✓ חתול גינג'י
- ✓ אוטו צהוב
- ✓ איש/ה עם סל קניות
- ✓ פח ירוק גדול
- ✓ ענן בצורת דרקון
- ✓ חול ים

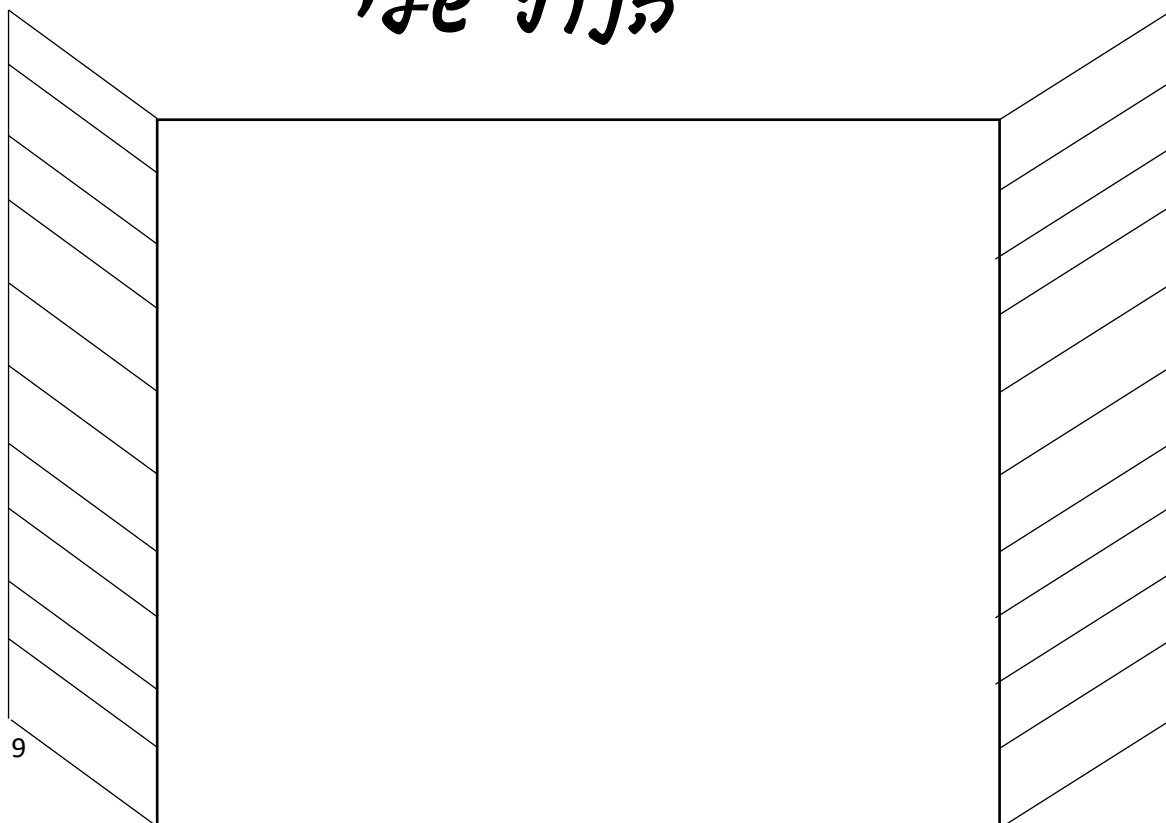

חלון לנוף

הנוף שלי

הנוף שלי

עץ האקליפטוס אמת או שקר

1. האקליפטוס שייך למשפחת ההדסים? **נכון!**
2. פירוש המילה אקליפטוס הוא: ציפור בשמים! **לא נכון**, פירושה "מכוסה היטב" בלטינית. בגלל שהפרח מכוסה היטב לפני פריחתו במכסה קטן הנושר עם הפריחה.
3. לפרי של האקליפטוס קוראים כפתור שדה! **לא נכון** קוראים לו לקט – בתוכו נשמרים הזרעים. כדאי להראות אותו.
4. את עץ האקליפטוס הביאו מניו-זילנד! **לא נכון**, מקור העץ באוסטרליה, שם גדלים מאות מינים וכמה סוגים הובאו ארצה.
5. עץ האקליפטוס הנפוץ ביותר הוא "אקליפטוס המקור" על שם הבליטה דמוית המקור בראשו: **נכון!**
6. האקליפטוס הובא לארץ בכדי לעזור לחלוצים לייבש את הביצות. **לא נכון!** האקליפטוס נשתל בביצות משום שבשורשיו ישנו חומר הדוחה יתושים וככה הוא עזר לנקות את הביצות. הביצור יובשו בעזרת תעלות ניקוז.
7. מהאקליפטוס מפיקים שמן! **נכון**, אפשר להפיק שמן מן האקליפטוס ע"י זה שניקח את העלים שלו, ונסגור אותם בצננת זכוכית.

קנה וסוף, משחקים בפנטומימה

שימושים מהקנה...

מחיצת קנים

כלי עבודה לשוחט

כוורת לדבורים

חומר לבנייה

כלי נגינה

מחצלות

קנה מידה

הרחקת קיני צרעות

משענת קנה רצוץ

קוטל קנים

דחה בקנה

הושיט קנה

הקדים קנה לושת

נעץ קנה במקום

עלו בקנה אחד

שימושי הקנה בספרות חז"ל

הכנת מחצלות – "מחצלת שעשה לה קנים לאורכה, טהורה; וחכמים אומרים, עד שיעשם כמין כי. עשאם לרוחבה--אם אין בין קנה לחברו ארבעה טפחים, טהורה" (מסכת כלים, כ', ח'). "מחצלת הקנים ושל חלף, טהורה" (מסכת כלים, י"ז, י"ז). מטבע הדברים, התרכזה תעשיית המחצלות באזורי הביצות, הספרות התלמודית מזכירה את "מחצלות אושה", משמע היו קנים בשפע באזור עין אפק.

גדרות בין שדות או בין בתים – "מחיצת הקנים--אם אין בין קנה לחברו שלושה טפחים כדי שייכנס הגדי, הרי זו כמחיצה." (מסכת כלאים ד', ד').

קנה מידה – "נפל לבור ועלה, מדדו בקנה," (מסכת עבודה זרה ד' י')

מכל למים – "וקנה של עני שיש בו בית קיבול מים" (כלים י"ז, ט"ז).

הרחקת קני צרעות – "התיז את הצרעה בקנה," (עבודה זרה ד' י').

כלי עבודה לשוחט – "השוחט במגל יד, בצור, ובקנה--שחיטתו כשרה." (מסכת חולין א' ב').

כלי כתיבה – ביוונית היה קרוי הקנה המצוי kalamos (משם עשה דרכו ללטינית Calamus), מכאן המקור למילה קולמוס (עט). "קנה, כדי לעשות קולמוס;" (מסכת שבת, ח' ה').

כוורת לדבורים – "וכוורת הקש, וכוורת הקנים," (מסכת אוהלות ח' א')

חומר לבנייה – בעיקר לצורכי קירוי גגות. "זה שהוא בונה צריך שישה דברים : מים ועפר ועצים ואבנים וקנים וברזל. ואם תאמר עשיר הוא ואינו צריך לקנים הרי הוא צריך לקני המדה" (בראשית רבה פ"א).

כלי נגינה – החליל של בית המקדש היה עשוי קנה, "חליל שבמקדש של קנה היה ומימות משה היה פעם אחת צפוח זהב ולא היה קולו ערב כמות שהיה נטלו צפוי וחרז קולו להיות ערב לכמות שהיה." (תוספתא, מסכת ערכין פ"ב, ג').

הערה: גם באנגלית נגזר שמו של החלק הרוטט בכלי הנשיפה מן הקנה (Reed). פיסה של קנה משמשת כפייה של כלי נגינה נוספים כקלרנית ואבוב.

את הקנה הנדרש למטרות הנ"ל גידלו במשק חקלאי. עניים, חסרי פרנסה היו נוהגים לצאת למקווי הים לקצוץ (לקטול) קנים ומכאן מקור הביטוי "קוטל קנים". יש בספרות התלמודית עדויות לעבודתם של קוטלי הקנים, למשל המנהג להצית אור באגם לאחר הקטיל: "המצית את האור בחישת קנים" (תלמוד ירושלמי, שבת, דף מז, ב פרק ז הלכה ב גמרא).

ביטויים ומטבעות לשון

השפה העברית עשירה בביטויים שמקורם מן המקרא ומן מהספרות התלמודית המכילים את המילה קנה:

משענת קנה רצוץ – קנה סדוק הנשבר בקלות, משל לאדם או גוף שלא ניתן לסמוך על הבטחותיו.

קנה מידה – יחס הגדלים בין דגם למציאות או אף אמצעי להשוואה ושיפוט.

קוטל קנים – ביטוי מזלזל שמשמעו אדם חסר ערך.

דחה בקנה – מתחמק מעזרה בסיוע תירוץ קלוש.

הושיט קנה – הושיט סיוע.

נעץ קנה במקום – מי שמתבסס במקום מסוים.

עלו בקנה אחד – אנשים המשלימים זה את זה.

רך כקנה – אדם ותרן.

הקדים קנה לושט – אדם שבלע מזון בצורה לא טובה. קנה הנשימה מזכיר בצורתו את גבעול הקנה.

שימושים נוספים ומנהגים

חידון טריוויה – 7 המינים מה יש אצלכם בסיור?

רימון

1. מה חובש הרימון?
2. קליפת פרי הרימון משמשת בהכנת דיו לסופר הסת"ם (כותב ספרי תורה) נכון או לא נכון?
3. השלימו את המשפט: היא לא תשכח לשים, לולב והדסים, ענף של ערבה ירוק, רימון _____ "...."
4. בפתגם "מלא כרימון" מתייחסים לעלים, לגרגירים או לקוצים הרבים שיש על העץ?
5. איך קוראים לפעולת איסוף פרי הרימון?
6. מה מסמל הרימון בתרבות היהודית (2 דברים)?
7. ישוב בגליל הקרוי על שמו של הרימון?

התמר

1. התמר הוא ממשפחת הדקלים נכון או לא נכון?
2. מיהו התמר בארבעת המינים?
3. כיתובו 3 דברים שניתן להכין מעץ התמר.
4. באיזו יחידת נוף בארצנו נראה את מרבית המטעים המדוברים ברום ההר או בבקע?
5. כיצד נקראת פעולת קטיפת פרי התמר?
6. מדוע מכונה פעולת קטיפת התמר בשם זה?
7. מיהו "מתושלח" ממצדה ועין גדי?

תאנה

1. מי השתמש בענפי תאנה כלבוש בסיפור התנכי?
2. לאיזה משפחה שייך עץ התאנה פיקוסיים או תותיים?
3. איך נקראת תאנה מיובשת?
4. מה צבעה של התאנה כשהיא בשלה? אדום, ירוק או סגול?
5. איך קוראים לפעולת הקטיפ של התאנה?
6. מי עוזרת בהפריית פרי התאנה?
7. מאיזו תקופה קיימת עדות לתאנה?

זית

1. עץ הזית מסמל אצלנו את ה _____?
2. איזה נוזלים יש בתוך הזית? מים, מים ושמן, או רק שמן?
3. הרתחת עלי הזית במים טובה לצורך חליטה נכון או לא נכון?
4. כתבו שלושה שימושים שמופקים מזית.
5. מהו שם הקטיפ של הזית?
6. באיזה סמל יהודי משתלב הזית?
7. איך קוראים לענפים שיוצאים מגזע הזית ומשורשיו?

חיטה ושעורה

1. הוא חג הקציר _____
2. הוא חג האסיף _____
3. ציינו 3 דברים שמכינים מחיטה או משעורה
4. מי לא יכול לאכול מאכלים המכילים חיטה?
5. כיצד מכינים את פעולת קטיפת החיטה והשעורה
6. היהודי שגילה את חיטת הבר הוא: _____
7. כמה פעמים מוזכרת החיטה במקרא?

גפן

1. מהו הפרי שנו מייבש ענבים?
2. איך קוראים למקום בו מגדלים את הגפנים?
3. מי כתב את הכבש השישה עשר?
4. מהם: מרלו, פיננו נואר, קברנה, שיראז, שרדונה, סוביניון סוגים של יין או של גפן?
5. כיצד קוראים לתהליך שבו אוספים את פירות הגפן?
6. מהן המילים הקשורות לגפן? זמורה, מבטשה, קנוקנות, סמדר, בד, אביב.
7. איזה שבט התברך ע"י יעקב אבינו בתוצרתי?

תשובות למורה

תשובות למורה - רימון

1. כתר
2. נכון
3. "בתוך עליו"
4. לגרגירים
5. קטיף
6. בתרבות היהודית מסמל הרימון ברכה, שפע, יופי וחוכמה
7. בית רימון

תשובות למורה - התמר

1. נכון.
2. לולב
3. סכך לסוכה, קליעת סלים ומחצלות, מטאטא, בנייה, מאכל, סירות.
4. בבקע.
5. גדיד.
6. כיוון שהם מסודרים גדודים גדודים.
7. זרע עץ תמר שנמצא בחפירות במצדה, הונבט והפך לעץ נותן פרי...

תשובות למורה – חיטה ושעורה

1. שבועות
2. אסיף
3. לחם, עוגיות, עוגות, פסטה, בירה, מצות, חלות.
4. חולי צליאק הרגישים לגלוטן
5. קציר
6. אהרון אהרונסון
7. 30

תשובות למורה - זית

1. השלום.
2. מים ושמן.
3. נכון, למניעת לחץ דם גבוהה.
4. מאור, מאכל, סבונים, תמרוקים, תרופות.
5. מסיק.
6. בסמל המדינה מנורה וענפי זית.
7. מגזע העץ יוצאים חוטרים ומשורשיו נצרים.

תשובות למורה - גפן

1. צימוקים
2. כרם
3. יהונתן גפן
4. מינים של גפן
5. בציר
6. זמורה, קנוקנות וסמדר.
7. שבט יהודה.
"אֶסְרִי לְגַפֵּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו פָּבֶס בֵּינָן לְבָשׁוּ וּבָדָם-עֲנָבִים סוּתָה; חֲכִילֵי עֵינַיִם מֵיָיִן וּלְבָן-שָׁנַיִם, מִחֶלֶב;" (פרק מ"ט).

תשובות למורה - תאנה

1. אדם וחיה.
2. למשפחת התותיים.
3. דבלה.
4. סגול
5. אריה (קוטפים אותה עם אור ראשון).
6. צרעת פיקוס התאנה.
7. מהתקופה הפרה היסטורית לפני יותר מ 5000 שנה.

אמור את המילה ותן את הפתקה

שולחן	נעל	שכבש	בריכה
גיבש	נמלה	מזבח	מחשב
קלמר	נחל	שקית	מכונית
תפוח	ענן	סלע	ים
תמר	ביסלי	הר	מעיל
אקליפטוס	חלוק נחל	פס	אבן

גרב	תמונה	קוץ	עץ זית
מנורה	בקבוק	במבה	מקל
פלאפון	מברשת	תולעת	מחברת
סוס	כוכב	תיק	כדור
פרה	ירח	גומיה	תיק
כביש	שמש	גבעה	כובע

אופניים	מדריך	כלנית	רחוב
מחשב	לערה	גג	דיונה
אוויר	שטיח	חולצה	שקית
לחם	שן	חתול	מים
משאית	שוער	ג'י'ופה	דלת
חיטה	טיפות טל	אריה	חלון

מעגל שלי"ח

המורה מציג את כללי המעגל

מסכם דרך שאלות לתלמידים על השפעות הרבדים האחד על השני שנראו היום בשי"מ, אז מקריא את הקטע הבא.

כל אחד מקבל ונותן / הרב יוסף דב סלובציק

שני כוחות נתן הקב"ה לאדם

מחד גיסא הכח להיות יוצר עולמות

הכח להיות רב ומורה וללמד את הזולת

להשפיע עליו ולשנות את אישיותו וליצור אותה מחדש

מאידך גיסא נתן הקב"ה לאדם כח אחר

הכושר להיות תלמיד ללמוד מהזולת..

אסור לאדם, אף לגדול שבגדולים לשכוח כי יכול הוא

ללמוד מאחרים באותה מידה שיש ביכותו לתת לאחרים

אף הקטן שבקטנים - יש לו גם כוחו הנפש ומידות טובות ואוצרות של רגש

אשר בהם הוא יכול להתחלק ולהשפיע עליהם.

כל אדם הוא גם רב וגם תלמיד

משפיע ומושפע מקבל ונותן/

בסוף הקטע המורה שואל את תלמידיו האם יש מישהו בעולמם שמשפיע עליהם באופן משמעותי או שהם משפיעים עליו כל תלמיד משתף בקצרה על מה הוא משפיע או ממה הוא מושפע.